

**Gezondheid & Leefmilieu
Bescherming van de gezondheid**

Betreft: permanente vorming voor het behoud van uw vergunning voor het gebruik van röntgenstraling voor medische diagnose

Geachte dokter,

U bent vergund voor het gebruik van röntgenstraling voor medische diagnose. Uw vergunning is echter beperkt tot het nemen van radiografieën van de ledematen indien u huisarts bent, of tot het nemen van radiografieën van de thorax indien u arbeidsarts bent.

Vanuit uw en onze zorg voor een kwaliteitsvolle diagnose en behandeling van de patiënt in optimale stralingsbeschermingsomstandigheden, vraagt de Belgische regelgeving u uw kennis en bekwaamheid op het gebied van de stralingsbescherming op peil te houden en te vervolmaken. Dit in het belang van de patiënt en de gebruiker van ioniserende straling, het personeel, de bevolking en het leefmilieu.

Voor uw persoonlijke vergunning voor het gebruik van röntgenstraling voor medische diagnose heeft het FANC als minimum **1 uur permanente vorming stralingsbescherming per 3 jaar** vastgelegd. Tot voor kort gold er een pragmatische aanpak waarbij er 4u vorming werd gevraagd over 10 jaar, zonder beperkingen wat de spreiding van de vormingen betreft.

Voor vergunningen die vervallen t.e.m. 2025 gelden volgende overgangsmaatregelen:

- Voor vergunningen die **vervallen t.e.m. 2019**
3u permanente vorming tijdens de looptijd van uw vergunning
- Voor vergunningen die **vervallen van 2020 t.e.m. 2022**
1u permanente vorming in de periode 2020-2022 en
2u in een willekeurige periode tijdens de looptijd van uw vergunning
- Voor vergunningen die **vervallen van 2023 t.e.m. 2025**
1u permanente vorming in de periode 2020-2022 en
1u permanente vorming in de periode 2023-2025 en
1u in een willekeurige periode tijdens de looptijd van uw vergunning

We willen hierbij graag benadrukken dat het onderwerp van de permanente vorming de **stralingsbescherming van de patiënt is bij röntgenopnames**. Mogelijke onderwerpen zijn de opfrissing van de basisprincipes inzake stralingsbescherming van de patiënt, evenals nieuwe evoluties op het gebied van:

- effecten van ioniserende straling;
- rechtvaardiging van het gebruik van bronnen van ioniserende straling, waaronder de relatie van een bepaald type onderzoek tot andere technieken die al dan niet gebruik maken van ioniserende straling;
- optimalisatie van de dosis;
- gebruikte technieken;
- wetgeving.

Aanvullend vindt u hierbij ook enkele veel gestelde vragen rond permanente vorming stralingsbescherming. Mocht u nog vragen hebben over dit onderwerp, kan u ons contacteren via onderstaande coördinaten.

Indien u geen gebruiker meer bent van röntgentoepassingen, kan u uw gebruikersvergunning stopzetten. Gelieve hiervoor het bijgevoegde formulier "Verklaring op erewoord" in te vullen en terug te sturen naar het onderstaand adres.

Hoogachtend,

Katrien VAN SLAMBROUCK
Themacoördinator Medische röntgentoepassingen

1. Moet ik permanente vorming volgen om röntgenopnames aan te vragen of voor te schrijven

Voor het aanvragen of voorschrijven van röntgenopnames of andere onderzoeken waarbij gebruik gemaakt wordt van ioniserende straling, dient u niet te beschikken over een gebruikersvergunning bij het FANC en dient u dus ook niet te voldoen aan de in de bijgevoegde brief beschreven vereisten voor het volgen van permanente vorming.

Het wordt echter ten zeerste aangeraden dat u als aanvragende of voorschrijvende arts op de hoogte bent van de risico's verbonden aan onderzoeken waarbij er gebruik wordt gemaakt van ioniserende straling en de meest recente richtlijnen medische beeldvorming.

Meer informatie hierover kan u vinden op:

<http://www.health.belgium.be/nl/gezondheid/organisatie-van-de-gezondheidszorg/kwaliteit-van-zorg/goede-praktijken/richtlijnen>

2. Welke permanente vorming stralingsbescherming moet ik volgen?

Zoals beschreven in het Koninklijk Besluit van 20 juli 2001¹, dient u als arts die gebruik maakt van ioniserende straling voor medische toepassingen, twee types permanente vorming stralingsbescherming te volgen:

Type I: Informatie en vorming betreffende de stralingsbescherming van werknemers (onder andere uzelf), bevolking en leefmilieu (artikel 25 Koninklijk Besluit van 20 juli 2001¹).

Het is de taak van de exploitant om erop toe te zien dat alle (potentieel) professioneel blootgestelde personen deze informatie schriftelijk ontvangen vóór de aanvang van hun beroepsbezigheden in zijn inrichting en dat deze vervolgens minstens jaarlijks wordt herhaald. Daarnaast dient de exploitant er eveneens voor te zorgen dat er voldoende en aangepaste vorming wordt georganiseerd, speciaal gericht op uw functie in de installatie waarin u bent tewerkgesteld. Deze vorming dient minstens te worden gegeven bij aanvang van de werkzaamheden, bij verandering van of invoering van een nieuw arbeidsmiddel of nieuwe technologie. Indien nodig, dient deze vorming op gezette tijden te worden herhaald.

Deze informatie en vorming moeten door elke (potentieel) professioneel blootgestelde persoon worden gevolgd en is eigen aan de installatie waarin men werkt. Beide dienen tijdens de werkuren plaats te vinden zodat iedereen van de dienst deze gemakkelijk kan bijwonen.

Tijdens een inspectie door het FANC kan er worden gevraagd de naleving van deze reglementaire bepalingen aan te tonen bijvoorbeeld door het voorleggen van een lijst met de data waarop de verschillende sessies zijn doorgegaan en hun onderwerp(en), van de aanwezigheidslijst(en), van de schriftelijke informatie.... De regelgeving specificeert niet de wijze waarop deze documenten binnen de inrichting moeten worden beheerd.

Mogelijke onderwerpen voor deze vormingsactiviteiten in de radiologie zijn: "gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen", "positie personeel tijdens het nemen van röntgenopnames",

...

¹ Koninklijk Besluit houdende het Algemeen Reglement betreffende de Bescherming van de bevolking, werknemers en omgeving tegen de gevaren van Ioniserende Straling (ARBIS). Dit is de basistekst voor de reglementering van de stralingsbescherming in België en is te vinden op www.fanc.fgov.be > Jurion > Federale regelgeving > Koninklijke besluiten > 20/07/2001 ARBIS

Type II: Permanente vorming betreffende de stralingsbescherming van de patiënt en zijn directe omgeving (artikel 53.1 Koninklijk Besluit van 20 juli 2001¹).

Als arts die gebruik maakt van ioniserende straling voor medische toepassingen, dient u een basisopleiding stralingsbescherming te volgen eigen aan de medische toepassing(en) die u wenst uit te voeren. Na evaluatie van deze opleiding, kan het FANC u vergunnen voor het uitvoeren van deze medische toepassing(en).

Eenmaal deze persoonlijke vergunning bekomen, dient u uw kennis en bekwaamheid op het gebied van de stralingsbescherming op peil te houden onder andere door deelname aan vormingsactiviteiten. Deze dienen van universitair niveau te zijn en gerelateerd aan de toepassingen vermeld in de persoonlijke vergunning.

Indien u wenst uw persoonlijke vergunning te behouden (voor vergunningen zonder einddatum) of te verlengen (voor vergunningen met einddatum), dient u iedere 10 jaar aan het FANC aan te tonen dat u dit type permanente vorming gevolgd heeft.

Mogelijke onderwerpen zijn de opfrissing van de basisprincipes inzake stralingsbescherming evenals nieuwe evoluties op het gebied van:

- effecten van ioniserende straling;
- rechtvaardiging van het gebruik van bronnen van ioniserende straling;
- optimalisatie van de dosis;
- gebruikte technieken;
- wetgeving.

Er bestaan uiteraard raakvlakken tussen type I en type II permanente vorming. Onderwerpen zoals "nieuwe inzichten in de effecten van ioniserende straling", "wetgeving stralingsbescherming", "kwaliteitsbeheersing",... komen voor beide types permanente vorming in aanmerking.

3. Welke vormingsactiviteiten type II worden in rekening gebracht en voor hoeveel uren

Grote (inter-)nationale wetenschappelijke symposia en congressen kunnen in aanmerking komen voor deze permanente vorming even als kleinere lokale initiatieven (LOK-sessies, lokale vormingsactiviteiten rond kwaliteit en klinische audits, ...)

Wij vragen aan de organisatoren van dergelijke opleidingen, om ons, in de mate van het mogelijke, dit op voorhand te melden. Op basis van het programma, wordt het aantal uur permanente vorming stralingsbescherming dat in rekening kan gebracht worden voor de verschillende soorten persoonlijke vergunningen, vastgelegd door het FANC. Deze informatie plaatsen wij op onze website: www.fanc.fgov.be > Professionelen > Opleidingen > Permanente vorming.

Op die manier weet u op voorhand voor hoeveel uren die activiteit voor uw persoonlijke vergunning(en) zal meetellen.

Voor internationale activiteiten of activiteiten waar wij niet door de organisator van op de hoogte gesteld werden, kan iedere deelnemer vragen om deze te evalueren.

Het is echter zo dat ook opleidingen die niet op onze website te vinden zijn, opgenomen kunnen worden bij de evaluatie van een dossier.

4. Hoe kan ik een vormingsactiviteit type II laten evalueren door het FANC?

Hiertoe dient u een formulier in te vullen dat te vinden is op onze website: www.fanc.fgov.be > Professionelen > Opleidingen > Permanente vorming.

Eenmaal de activiteit geëvalueerd, krijgt u een e-mail met toegekende uren per soort persoonlijke vergunning en wordt deze informatie, indien relevant voor andere pratici, op de website geplaatst.

5. Is mijn RIZIV-accreditering voldoende voor het verlengen of behoud van mijn persoonlijke vergunning(en)?

Het RIZIV kent in het kader van zijn accrediteringssysteem punten toe aan vormingsactiviteiten in het algemeen en niet specifiek voor de stralingsbescherming van de patiënt. Het zijn echter enkel deze laatste die in rekening gebracht worden voor de verlenging of het behoud van uw persoonlijke FANC-vergunning(en). Het feit dat u geaccrediteerd bent bij het RIZIV is dus niet altijd voldoende voor het behoud van uw persoonlijke FANC-vergunning(en). Er zijn uiteraard wel activiteiten die voor zowel uw accreditering als uw verlenging of behoud van uw persoonlijke FANC-vergunning(en) in rekening gebracht kunnen worden, maar niet noodzakelijk voor evenveel punten/uren.

Overzicht

	Type I (art 25)	Type II (art 53.1)
Onderwerp	Stralingsbescherming personeel, bevolking en leefmilieu betreffende de installatie waarin men werkt	Stralingsbescherming patiënt en directe omgeving betreffende de toepassingen opgenomen in de persoonlijke vergunning(en)
Niveau	Universitair of niet universitair	Universitair
Aantal uren	Niet bepaald	Gebruik röntgenstaling voor medische diagnose voor huisartsen of arbeidsgeneesheren: 1u/3jaar
Evaluatie door FANC	Neen	Ja, zie www.fanc.be > Professionelen > Opleidingen > Permanente vorming
Controle door FANC	Op vraag (bijvoorbeeld naar aanleiding van een inspectie), op basis van de aanwezigheidslijst(en)	Bij verlenging/behoud van de persoonlijke vergunning of op vraag (bijvoorbeeld naar aanleiding van een inspectie)

Art 25 Informatie en vorming van de werknemers, leerlingen, studenten en personen die kunnen worden blootgesteld aan ioniserende stralingen

Onverminderd de opdrachten van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk, de bevoegdheden van het comité voor bescherming en preventie op het werk en de bepalingen van de artikelen 17, 21 en 29 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, en onverminderd de bepalingen van artikel 37quater, zorgt de exploitant, en bij ontstentenis het ondernemingshoofd, voor de informatie van de werknemers die kunnen blootgesteld worden aan ioniserende stralingen, en dit vóór hun tewerkstelling op de werkpost.

De informatie heeft in het bijzonder betrekking op:

- a) De arbeidsrisico's op het vlak van de gezondheid en de eventuele eerste hulp;
- b) De basishoudingen in verband met de bescherming tegen de blootstelling aan ioniserende stralingen, zoals bepaald in Afdeling I van dit hoofdstuk;
- c) De regels van goede praktijk die een doeltreffende bescherming waarborgen en de te nemen collectieve en individuele voorzorgen;
- d) De betekenis van waarschuwingstekens, symbolen en vermeldingen waarvan het gebruik door dit reglement is opgelegd;
- e) De onderrichtingen in noodgeval op het niveau van de werkpost en de noodplannen van de onderneming;
- f) Het belang van de naleving van de technische en medische voorschriften;
- g) Het veilig beheer van hoogactieve ingekapselde bronnen en mogelijke risico's van hoogactieve ingekapselde bronnen waarop een passende controle wegvalt.

Daarenboven zal een bijzondere aandacht worden besteed aan de informatie van de vrouwen. De aandacht van deze vrouwen zal gevestigd worden op het risico van ioniserende stralingen voor het embryo en de foetus en dus op de noodzaak van een zo vroeg als mogelijke aangifte van de zwangerschap. Ze zullen eveneens geïnformeerd worden over het risico om de zuigeling bij de borstvoeding te besmetten in geval van radioactieve besmetting van het lichaam.

De informatie zal herhaald worden in functie van de behoeften en minstens eens per jaar.

Die informatie moet in schriftelijke vorm aan de betrokken personeelsleden ter beschikking gesteld worden.

Naast de informatie organiseert de exploitant, en bij ontstentenis het ondernemingshoofd, voldoende en aangepaste vorming voor iedere werknemer, speciaal gericht op zijn werkpost of functie en dit betreffende de aanwending van toestellen en stoffen die ioniserende stralingen uitzenden.

Deze vorming wordt inzonderheid gegeven:

- Bij indienstneming;
- Bij overplaatsing of verandering van functie;
- Bij verandering van of invoering van een nieuw arbeidsmiddel;
- Bij invoering van een nieuwe technologie.

Deze vorming wordt aangepast aan de aard en het niveau van de risico's en wordt, indien nodig, op gezette tijden herhaald.

Nauwkeurige onderrichtingen betreffende de bediening en het gebruik van de installatie, de normaal en bij ongeval te treffen voorzorgsmaatregelen en de diverse na te leven verbodsbepalingen worden zichtbaar op alle plaatsen aangeplakt waar zulks noodzakelijk blijkt.

De leerlingen en de studenten van 16 jaar of meer die zich voorbereiden op een beroep waarbij zij aan ioniserende stralingen zullen worden blootgesteld, of die uit hoofde van hun studie gebruik moeten maken van bronnen, dienen, vanwege het ondernemingshoofd, van dezelfde informatie en vorming te genieten.

Het ondernemingshoofd vergewist er zich daarenboven van dat de personen, die niet tot het eigen personeel van de onderneming behoren maar die in zijn onderneming zullen blootgesteld worden aan ioniserende stralingen, de nodige informatie en vorming bezitten. In het tegenovergestelde geval organiseert hij deze zelf.

De kosten van de informatie en de vorming mogen niet ten laste zijn van de werknemers of van de externe werkers.

De informatie en de vorming wordt gegeven tijdens de werktijd.

Art 53 Bepalingen betreffende de gebruikers**53.1. Algemene Bepalingen**

Onverminderd de bepalingen van de wetten en reglementen betreffende de geneeskunde, de veiligheid en de hygiëne van de werknemers, de veiligheid, de hygiëne en het comfort van de zieken, mogen de in artikel 50.2 bedoelde bronnen van ioniserende stralingen en radiologische uitrustingen alleen worden gebruikt door de houders van het wettelijk diploma van doctor in de genees-, heel- en verloskunde, of de academische graad van arts of het diploma van dierenarts en die hiervoor vergund zijn door het Agentschap.

De in vorige leden bedoelde vergunningen worden enkel verleend aan de personen die een bekwaamheid op het gebied van de stralingsbescherming hebben verworven, alsmede een passende opleiding hebben genoten die is afgestemd op de methodes en technieken die worden toegepast, naargelang het geval, in de geneeskunde of in de dierengeneeskunde, in de medische, diergeneeskundige of tandheelkundige radiologie, in de radiotherapie of de nucleaire geneeskunde voor mens of dier.

De opleiding voor de humane toepassingen besteedt een bijzondere aandacht aan de medische blootstelling van kinderen, aan deze uitgevoerd in het kader van medische bevolkingsonderzoeksprogramma's, en aan deze waarbij aan de patiënt hoge doses worden toegediend, zoals bijvoorbeeld bij interventionele radiologie, computertomografie en radiotherapie.

De vergunde artsen, tandartsen en dierenartsen zijn ertoe gehouden hun kennis en bekwaamheid op het gebied van de stralingsbescherming op peil te houden en te vervolmaken, in het kader van een permanente vorming op universitair niveau.

De vergunningsaanvraag wordt bij aangetekend schrijven gericht aan het Agentschap op een formulier waarvan het model door het Agentschap is vastgesteld.

De vergunningen worden verleend rekening houdend met, enerzijds, de bekwaamheid van de aanvrager, en anderzijds, de aard en de gebruiksomstandigheden van deze toestellen of stoffen. De bekwaamheid van de aanvrager wordt beoordeeld volgens zijn diploma's, getuigschriften en titels en volgens elk wetenschappelijk of professioneel element waarvan hij het bewijs kan leveren.

De vergunning kan beperkt zijn:

- a) in de tijd;
- b) tot bepaalde bronnen van ioniserende stralingen en radiologische uitrustingen;
- c) tot bepaalde toepassingsvormen van de ioniserende stralingen.

Indien het Agentschap van oordeel is dat de gevraagde vergunning niet kan worden toegekend, wordt dit vooraf aan de aanvrager medegedeeld, waarbij wordt verduidelijkt dat hij het recht heeft om binnen de dertig kalenderdagen vanaf de kennisgeving gehoord te worden.

Voor elke wijziging van werkzaamheden, buiten de beperkingen die in de vergunning worden aangegeven, dient een nieuwe aanvraag ingediend.